

SODOBNE DRUŽBE
(15. januar 2008)

NATANČNO PREBERITE NAVODILA !

1. Pri izpolnjevanju listov za odgovore uporabljajte **svinčnik**.
2. Na listu za odgovore označite različico vprašalnika, na katerega odgovarjate, tako da **pri napisu »Različica vprašalnika« pobarvate B**.
3. **Označite vaš študijski status**. Izredni študenti in tisti, ki opravljate diferencialni izpit, pobarvajte krožec pred besedama »Izredni študent«. Vsi, ki imate status rednega študenta(-ke), pobarvajte krožec pred besedama »Redni študent«.
4. Vaše **odgovore na izpitna vprašanja vpišite** na mesta za odgovore od 1 do 20 na listu za odgovore, tako da **pobarvate krožec z ustrežno črko**. Pri vpisovanju odgovorov **upoštevajte navodila na listu za odgovore**.
5. Na vsako izpitno vprašanje je možen le en pravi odgovor. Pravilni odgovori na vprašanja prinesejo po dve točki. Napačni odgovori se ocenjujejo z negativnimi točkami (pol točke za vsak napačen odgovor).
6. Če pri posameznem vprašanju ne želite izbrati nobenega odgovora, označite **x**. Tako označen odgovor ne bo prinesel niti pozitivnih, niti negativnih točk.

1. Angleška beseda »*globoesity*« označuje
  - A) zavest, da zaradi globalizacije vsi živimo v eni družbi
  - B) družbeno neodgovorno delovanje transnacionalnih gospodarskih družb v ekonomsko manj razvitih državah
  - C) naraščajočo kulturno homogenizacijo, ki jo neizogibno prinaša kulturna globalizacija
  - D) širitev bolezni, povezanih z zahodnimi življenjskimi stili, v ekonomsko manj razvite dele sveta*
2. Kateri od naslednjih pojmov je bil eden od temeljev neomarksistične (npr. Adorno in Horkheimer) kritike potrošniške družbe?
  - A) simulakrum
  - B) brikolaž (*bricolage*)
  - C) mcdonaldizacija
  - D) lažne potrebe (*false needs*)*
3. Angleški izraz *denizens* označuje
  - A) pripadnike najnižjih slojev v globalnih velemestih
  - B) zaposlene v neformalnem gospodarskem sektorju
  - C) Portugalce v španskih kolonijah v Latinski Ameriki
  - D) visokokvalificirane mednarodne migrante*
4. Za postmoderne družbe naj bi bil/-a/-o značilen/-a/-o
  - A) konec velikih zgodb (*meta-narratives*)*
  - B) krepitev družbenih meja in statusnih hierarhij
  - C) velika stabilnost individualnih in kolektivnih identitet
  - D) doživljanje dela kot ključne družbene vrednote
5. Mnogi družboslovci povezujejo neželene trende na področju globalne izključenosti (*global exclusion*) predvsem s/z
  - A) razpadom socialističnih režimov
  - B) političnim totalitarizmom
  - C) neoliberalnimi politikami*
  - D) dekadentnimi načini življenja v ekonomsko najbolj razvitih družbah
6. M. Webrov pojem vrednotna racionalnost (*value rationality*) označuje
  - A) prepričanje, da je zahodnoevropska civilizacija superiorna v odnosu do vseh ostalih civilizacij, še posebej islamske
  - B) uporabo razuma pri odločanju o tem, kateri cilji človeškega delovanja so dobri ali slabi in kako je zaželeno doseči te cilje mogoče uresničiti na najbolj učinkovit način*
  - C) uporabo razuma pri doseganju tehnične učinkovitosti, tj. pri izbiri sredstev za najbolj učinkovito uresničitev kateregakoli cilja
  - D) dejstvo, da so vse vrednote kulturno konstruirane in kulturno specifične ter da zato ne morejo imeti univerzalne veljavnosti
7. Pojem patriarhalni dogovor (*patriarchal bargain*) se nanaša na
  - A) vse vrste ekonomskih stikov v tradicionalnih družbah
  - B) dogovor med moškimi v tradicionalnih družbah, da si z medsebojnim sodelovanjem zagotavljajo podrejenost žensk
  - C) dogovor, po katerem moški ženskam zagotavljajo varnost, ženske pa se jim v zameno podrejujejo*
  - D) dogovor med moškimi in ženskami v postmodernih družbah, po katerem so se moški odpovedali večini svojih privilegijev
8. Poimovanje narodov kot namišljenih skupnosti (*imagined communities*) vključuje idejo, da
  - A) so narodi le epifenomen razrednih delitev in razrednih konfliktov
  - B) narodi dejansko obstajajo le tedaj, ko oz. če si ustvarijo samostojno državo
  - C) so narodi in narodna identiteta le opij za ljudstvo
  - D) član(-ica) naroda nikoli ne more poznati vseh pripadnikov svojega naroda*
9. Beseda teror (*terror*) se je v zahodnoevropskem političnem besednjaku pojavila
  - A) ob turških vdorih na ozemlje današnje Slovenije
  - B) v času Francoske revolucije*
  - C) ob Oktobrski revoluciji v Rusiji
  - D) ob terorističnih akcijah islamskih džihadistov v Evropi in ZDA

10. Za Durkheimovo pojmovanje religije je značilna ideja, da je
- religija opij za ljudstvo
  - protestantska etika močno vplivala na nastanek zahodnoevropskega kapitalizma
  - v temelju vsake religije razlikovanje med svetim in profanim (posvetnim)*
  - religija opij ljudstva
11. Razlika med begunci (*refugees*) in razseljenimi osebami (*internally displaced persons*) je v tem, da so
- prvi migrirali zaradi zunanjih okoliščin, drugi pa zaradi notranjih, tj. osebnih razlogov
  - prvi migrirali preko državnih meja, drugi pa ne*
  - prvi migrirali zaradi političnih razlogov, drugi pa zaradi ekonomskih
  - prvi dejansko migrirali, drugi pa niso, vendar so izgubili svojo etnično identiteto
12. Po Foucaultovih raziskavah se je intenzivna medikalizacija družb v zahodnem svetu začela
- po letu 2000
  - v drugi polovici osemnajstega stoletja*
  - v srednjeveških samostanih
  - ob izbruhu pandemije aidsa
13. I. Wallersteinovo pojmovanje modernega svetovnega sistema je bilo pogosto kritizirano zaradi
- pretiranega poudarjanja kulturne globalizacije in zanemarjanja ekonomske globalizacije
  - ekonomskega determinizma*
  - nezgodovinskega pristopa
  - trditve, da se je moderni svetovni sistem izoblikoval šele po razpadu socialističnih sistemov v Evropi.
14. Lojalnost etnični skupini, narodu ali religiji je eden od možnih odzivov na procese globalizacije. Drugi, povsem drugačen odziv na globalizacijo je
- etnični nacionalizem
  - državlanski (civic) nacionalizem
  - kozmpolitanizem*
  - parohializem
15. Tayloristična organizacija dela je povezana z
- visoko stopnjo fleksibilnosti pri zaposlovanju in organizaciji dela
  - zmanjševanjem vloge države blaginje
  - dekvalifikacijo delovne sile*
  - zmanjševanjem odtujitve (alienacije) od dela
16. Pojem socialni kapital se praviloma nanaša (npr. pri P. Bourdieu) na
- usposobljenost posameznika/-ice za sociološko raziskovanje družbe
  - formalne izobrazbene kvalifikacije posameznikov oz. posameznic
  - kapital, ki je v državni lasti
  - posameznikove/-čine družbene vezi, poznanstva in članstvo v klubih*
17. V središču trditve, da so različne ljudske igre (*games*) v zadnjih 150 letih doživele proces športizacije (*sportization*), je ideja, da
- se je v tem obdobju postopoma zbrisala razlika med ljudskimi igrami in vrhunskim oz. profesionalnim športom
  - so bile te igre kodificirane in standardizirane ter v tej obliki sprejete v večjem delu sveta*
  - je večina športov, ki so danes priljubljeni v zahodnem svetu, nastala v Aziji
  - se je v tem obdobju v športu vse bolj uveljavil amaterizem
18. Ključna teza N. Eliasovega pojmovanja procesa civiliziranja (*civilization process*) je, da
- z globalizacijo postaja spopad civilizacij, zlasti zahodne in islamsko-konfucijske, vse bolj neizogiben
  - je v dolgem obdobju konsolidacije in centralizacije držav v Zahodni Evropi postajalo delovanje ljudi vse bolj kontrolirano in samodisciplinirano*
  - zahodnoevropska civilizacija korenini v judovsko-krščanski tradiciji
  - je samo zahodnoevropska kultura dosegla tako visoko kompleksnost, da jo lahko štejemo za civilizacijo
19. Japonizacija (*Japanization*) pomeni
- naraščanje ekonomske moči japonske globalne diaspore
  - širitev japonskih transnacionalnih gospodarskih družb po celem svetu, tudi v Zahodni Evropi in ZDA
  - zavestno posnemanje japonskih menedžerskih praks v Evropi in ZDA*
  - hitro krepitev japonske vojaške moči in ekspanzivnosti pred 2. svetovno vojno
20. Pojem kreolizacija je vsebinsko najbolj podoben pojmu
- kulturna homogenizacija
  - kulturni imperializem
  - ideologija
  - kulturna hibridizacija*